

UPŘESNĚNÍ DŘÍVE ZPRACOVANÉ DOKUMENTACE PŘED ZAHÁJENÍM VÁLKY

Velmi složitým úkolem období před zahájením války bude bezprostřední příprava prvních operací. Ve svém příspěvku se budu zabývat zkušenostmi jedné z hlavních částí bezprostřední přípravy operace, tj. upřesněním dříve zpracované dokumentace.

Období bezprostřední přípravy prvních operací a především upřesnění dříve zpracované dokumentace bude značně složité a vyznačovat se tím, že situace stran na válčišti bude natolik vyhrčená, že lze předpokládat zahájení války v nejbližší době. Budou přijímána opatření k uvádění vojsk do vyšších stupňů bojové pohotovosti, přechodu státu a národního hospodářství na válečný stav a řada dalších. Součástí těchto opatření bude i bezprostřední příprava prvních operací.

Pomineme-li ostatní okolnosti a faktory bezprostřední přípravy prvních operací, pak dříve zpracovaná dokumentace bude upřesňována v období bezprostředního nebezpečí zahájení války. Upřesnění lze řešit souběžnou nebo postupnou metodou. Účelnější se jeví souběžné plánování. Činnost velitelů a štábů při upřesnění dokumentace bude probíhat podle zpracovaných metodik práce. Operační cvičení, konaná v posledních letech, zdůraznila potřebu rozpracovat tuto činnost a doplnit zpracované metodiky práce. Ukázalo se, že se různí představy o způsobu činnosti, rozsahu i obsahu plnění jednotlivých úkolů a lhůtách jejich uskutečnění.

Využili jsme našich zkušeností a připravili možnou variantu činnosti velitele a štábu při upřesnění dříve zpracované dokumentace a ověřili ji při cvičeních na operačních stupních velení. Ze zkušeností vyplývá, že se metodicky rozpracovaná činnost nemůže brát jako dogma. Bude

vždy závislá na mnoha faktorech a okolnostech, které ji budou ovlivňovat. Především půjde o čas, na němž bude záležet, která opatření budou plněna detailně a která rámcově, nebo která budou úplně vypuštěna. Nemalou úlohu bude sehrávat i skutečnost, kdy část štábu bude upřesňovat dokumentaci a druhá část se může podílet na velení a řízení vojsk při jejich uvádění do vyšších stupňů bojové a mobilizační pohotovosti. Velitel a štáb daného stupně velení, kteří řeší upřesnění dokumentace, musí všechny tyto okolnosti a faktory brát v úvahu a podle konkrétní situace upřesnit svou metodiku práce.

Vlastní proces upřesnění dokumentace může být uskutečněn v závislosti na přijatých opatřeních buď v místech stále dislokace, nebo na předem připravených místech velení.

Při zpracování metodiky upřesnění dříve zpracované dokumentace jsme vycházeli z potřeby, aby to bylo vykonáno v co nejkratší době na všech stupních velení a byly vytvořeny podmínky pro splnění opatření bojové a mobilizační pohotovosti, v kontrolní činnosti velitelů a v praktické přípravě vojsk k plnění bojového úkolu.

Upřesnění se bude zahajovat na základě operační směrnice (bojového nařízení) hlavního velitelství na válčišti. K této době je velitel a štáb připraven k plnění úkolu. Celou činnost je možné rozdělit na tři části, a to upřesnění zámyslu, rozhodnutí k operaci, zpracovaných plánů operace.

Zpracovaná metodika práce velitele a štábu frontu předpokládá zahájit činnost studiem směrnice hlavního velitelství (bojového nařízení) a zakreslením změn do map rozhodnutí se současným ujasněním úkolu. Tuto činnost je účelné dělat na

pracovišti velitele za účasti přísně omezeného počtu osob, a to: velitele, NŠ, NPS, NOS, NSK všeobecného plánování. Je vhodné přizvat i VFL, VRVD, VVPVO, NZS. Osvědčilo se, že při studiu směrnice velitele důstojníci operační správy zakreslují změny do mapy a ostatní sledují činnost, popřípadě odpovídají na dílčí dotazy velitele. Zároveň formou dialogu velitele, náčelníka štábu a ostatních funkcionářů si ujasňují změny v úkolu vzhledem k tomu, že hlavní funkcionáři obsah původního úkolu znají. Zaměřují pozornost na upřesnění obsahového a prostorového plnění úkolů, změny v úloze a místu frontu ve strategické operaci na válečisti, složení frontu, v opatřeních, která se uskutečňují ve prospěch frontu a další. V krátkosti si ujasní i skutečnou situaci nepříteli v zájmovém prostoru, i když se k němu podrobně vrátí při hodnocení situace. Předpokládáme, že na tuto činnost by neměla být vyčleněna doba větší než jedna hodina.

Zástupci velitele a náčelníci, kteří nejsou na pracovišti velitele, studují odborná nařízení hlavního velitelství na válečisti a ujasňují si úkol. Ostatní funkcionáři štábu se v potřebném rozsahu podle funkčního zařazení seznamují s předem zpracovanými dokumenty a plní úkoly vůči podřízeným štábům a vojskům. Chtěl bych připomenout, že okruh osob, které se s dokumenty seznamují, byl i v dílčím rozsahu, musí být předem přesně stanoven.

Činnost velitele a štábu při upřesňování dříve zpracované dokumentace musíme chápat jako tvůrčí proces, při kterém se jednotlivé činnosti prolínají. Proto budeme-li dále hovořit o hodnocení situace, je třeba vidět, že její řešení nemůže být omezeno ukončením studia směrnice hlavního velitelství a ujasněním úkolu na jedné straně a formulací zámyslu na druhé straně. Dílčí otázky a problémy bude velitel řešit již při ujasnění úkolu.

Hodnocení konkrétní situace bude mít rozhodující vliv na další činnost vlastního štábu i podřízených. Významnou úlohu bude mít náčelník zpravodajské správy, především ve zhodnocení, jak konkrétní situace nepříteli může změnit jeho pravděpodobný zámýsl. Také hodnocení situace vlastních vojsk může natolik ovlivňovat situaci, že bude třeba ji rozhodující mírou brát v úvahu při tvorbě zámyslu i stanovení úkolů vojskům. Do procesu hodnocení situace mohou vstupovat i další funkcionáři. Domnívám se, a zkušenosti to potvrzují, že vstup těchto funkcionářů do procesu hodnocení nebude formou klasických informačních zpráv, ale odpovědí

na případné dotazy velitele, nebo formou krátkých, ale podstatných informací.

V době, kdy hlavní funkcionáři hodnotí situaci, se osvědčilo seznámit náčelníky, kteří se nezúčastní činnosti u velitele, s úkoly vytyčenými hlavním velitelstvím na válečisti. Seznámit je může náčelník štábu nebo jím pověřený funkcionář (ZNŠ, NOS).

Hodnocení situace by mělo vyvrcholit stručnými závěry a představami velitele jak v hrubých rysech úkoly (pozměněné úkoly) plnit. Ukázalo se jako potřebné s těmito představami a závěry seznámit hlavní funkcionáře velitelství a štábu a dát tak možnost zahájit přípravu kalkulací, propočtů a podkladů pro rozhodnutí velitele. Tuto činnost může dělat náčelník štábu nebo jeho zástupce.

Na pracovišti velitele pokračuje proces upřesnění dříve přijatého zámyslu. Velitel s náčelníkem operační správy, náčelníkem skupiny všeobecného plánování upraví grafické rozhodnutí a zámýsl. Na hodnocení situace a upřesnění zámyslu je zapotřebí přibližně dvou hodin.

Štáb v této době podle pokynů NŠ připravuje potřebné kalkulace, propočty, zejména výpočty poměrů sil a dokončuje seznámení s jednotlivými (předem zpracovanými) dokumenty. Za řízení zástupce náčelníka štábu je připravován návrh na úpravy v kalendářním plánu přípravy operace, časový rozpočet práce štábu a upřesňován plán kontrol.

Po nezbytných úpravách informuje velitel frontu hlavního velitelství na válečisti o zámyslu a po jeho schválení připravuje jeho vyhlášení. Osvědčilo se v této době zakreslit změny na oleātu a připravit ji k vydání určeným zástupcům velitele, velitelům a náčelníkům druhých vojsk a náčelníkům služeb již při vyhlášení zámyslu.

Vyhlášením končí upřesnění zámyslu, nejdůležitější úsek v práci velitele a štábu. Rozhodující úlohu v této činnosti sehraje především velitel a náčelník štábu za účinné pomoci velitelů a náčelníků druhých vojsk. Na upřesnění zámyslu a jeho vyhlášení metodika předpokládá dobu asi 4 až 5 hodin. Může být zkrácena nebo prodloužena v závislosti na změnách situace nepříteli a vlastních vojsk oproti předpokládané, na změnách v úkolu stanoveném hlavním velitelstvím na válečisti, ale také na čase, který je k dispozici. Vyhlášením zámyslu se vytvářejí podmínky pro intenzivní zapojení do činnosti jak vlastního štábu, tak i podřízených stupňů velení. Vyhlášení zámyslu se zúčastňuje vymezený okruh hlavních funkcionářů štábu frontu, popřípadě i velitelé armád.

Na základě zámyslu pokračuje činnost velitele a štábu upřesněním rozhodnutí. V první řadě jsou předány úkoly podřízeným formou předběžných bojových nařízení. Osvědčilo se v praxi předávat je prvosledovým armádám osobně hlavními funkcionáři technickými prostředky spojení. Velitel předává nařízení armádě, která plní rozhodující úkol. Toho se zúčastňuje náčelník skupiny směrů s důstojníkem směru za danou armádu, kteří na základě ústně vydaného nařízení zpracují je písemně a doručí podřízeným šifrovým spojením. V posledním období se osvědčilo předávat tato nařízení pomocí mezipočítačového přenosu, čímž se doba na předání několikrát zrychlí.

Zástupci velitele, velitelé a náčelníci druhů vojsk a služeb navrhovnou veliteli použití svých vojsk. Neopakují známé věci a skutečnosti, informují (podle požadavků velitele) pouze o podstatných závěrech, které vyplývají ze změn oproti plánu. Hlavní pozornost zaměří především na průzkum, radioelektronický boj, úkoly a zabezpečení vojsk do zahájení a při zahájení války.

Je vžita praxe, že po návrhu veliteli daný funkcionář osobně zpracuje úpravy do grafického a textového rozhodnutí. U úkolů pro vševojskové svazy a svazky to udělá náčelník oddělení směrů na základě pokynů NS nebo NOS. Po přijetí zámyslu, bude-li k tomu dostatek času, může velitel spolu s určenými veliteli druhů vojsk a náčelníky vykonat rekognoskaci. Ta se dělá s cílem upřesnit některé údaje, jako např. přední okraj čar obrany, čáry zasazení, směry protitúderů a další.

Vzhledem k faktoru času se osvědčilo na operačních stupních velení k této činnosti používat vrtulníky. Doba potřebná na ni může být 2 až 4 hodiny, někdy i více.

Při dokončování úprav textového a grafického rozhodnutí velitel schválně zámýsl podřízeným velitelům s využitím technických prostředků spojení. Na závěr rozhodnutí vydá NS pokyny pro přípravu organizace součinnosti.

Vyhlášením rozhodnutí a stanovením úkolů vojskům završuje velitel druhou část upřesnění dříve zpracované dokumentace. Účastní se jej zástupci velitele, velitelé druhů vojsk a náčelníci služeb. Velitel při vyhlášení rozhodnutí zdůrazní změny především v úkolech vojskům a jejich účasti při vedení úderu na cíle 1. pořadí (popřípadě 1. JÚ). K přijetí roz-

hodnutí je třeba nejméně 3,5 hodiny od vyhlášení zámyslu. V souladu s rozhodnutím jsou zpracovávána a odesílána bojová nařízení vojskům. Osvědčilo se jejich odesílání kurýrem s využitím vrtulníků nebo vozidel a technickými prostředky spojení, včetně mezipočítačového přenosu dat.

Třetí částí upřesnění je zapracování změn do plánu operace. Obdobně jako při základním plánování je východiskem pro tuto činnost rozhodnutí velitele. Upřeshňují se všechny dokumenty potřebné pro řízení dané operace za řízení náčelníka štábu. Souběžně s upřeshňováním plánů určení funkcionáři kontrolují u podřízených štábů a vojsk pochopení úkolů a prosazují jejich realizaci. Pozornost musí být zaměřena na sladěnost jednotlivých opatření mezi nadřízeným a podřízeným. Zároveň tito funkcionáři musí zabezpečit, aby se potřebné údaje a změny v dokumentech vlastního stupně velení odrazily v plánech a dokumentech podřízených a promítly se zpětně do plánů a dokumentů nadřízeného.

Důležitou činností v práci velitele a štábu je organizace součinnosti a i v procesu upřesnění dříve zpracované dokumentace by se s ní mělo počítat. Přitom bude opět hrát roli faktor času, zda ji vykonat, nebo ne. V každém případě na základě pokynů velitele řídí náčelník štábu úpravu dříve zpracovaného plánu organizace součinnosti (plánové tabulky součinnosti). Pokud velitel rozhodne, určení funkcionáři štábu (nebo funkcionáři v souladu s metodikou práce velitele a štábu) připravují organizaci součinnosti.

V celku na činnost v třetí části upřesnění je třeba vyčlenit dobu 4 až 6 i více hodin.

Jak jsem se zmínil již v úvodu, upřesnění dříve zpracované dokumentace bude záviset na mnoha faktorech. Připravená a ověřená metodika práce velitele a štábu frontu vyžaduje v méně příhodné situaci 13 až 15 i více hodin.

V problematice upřesnění dříve zpracované dokumentace je zásadní otázkou, v jakém rozsahu upřesnění dokumentace dělat, zda zpracovávat znovu všechny nebo jen některé dokumenty. Převažuje názor, že upřesnění by se mělo dělat úpravami do zpracované dokumentace, a to tak, aby zůstalo v platnosti dříve zpracované rozhodnutí, úkoly vojskům a plány operace. V každém případě bude potřeba detailně upřesnit ničení cílů 1. pořadí, účast v 1. JÚ frontu a opatření, která musí štáby a vojska bezprostředně plnit v přípravě operace a boje.